

MEMORANDUM

Lokale verkiezingen 2024

Seniorenadviesraad
Kasterlee

Secretaris
Voorzitter (a.i.)
Ria Verboven

Actief Lid
Seniorenadviesraad
Nieke Smolderen

Voorwoord

Met dit memorandum legt de Seniorenadviesraad van Kasterlee onze speerpunten uit voor een toekomstgericht seniorenbeleid, gericht op het creëren van een leeftijdsvriendelijke gemeente. Het memorandum wordt aan politieke partijen overhandigd om hen op de hoogte te brengen van de behoeften en verwachtingen van de senioren in Kasterlee.

Op 1 januari 2024 telde Kasterlee 19.650 inwoners waarvan 4.848 inwoners **boven de 65 + jaar, dat is 24.6% of bijna 1/5 van onze inwoners** en er zijn 1.366 inwoners van 80 jaar en ouder.

Op onze laatste vergadering seniorenadviesraad van 01/02/2024, werd een akkoord gegeven om een memorandum uit te werken naar aanleiding van de lokale verkiezingen in 2024.

Senioren vormen een grote maar diverse groep mensen met heel veel verschillende achtergrond: van hoogopgeleid tot laaggeletterd, van actief tot hulpbehoevend, van amper kunnen rondkomen tot een ruim inkomen, ... Van de engagementen die ze opnemen, over de kansen en kwetsbaarheden die ze ervaren, tot de cultuur en de netwerken waar ze deel van uitmaken.... Dit vereist op een gediversifieerde aanpak.

Een leeftijdsvriendelijke gemeente erkent die diversiteit en de uiteenlopende competenties van ouderen. Iedereen krijgt er de kans om actief ouder te worden. Ouderen kunnen er blijven participeren en zich blijven ontplooien. Drempels worden weggenomen en waar nodig wordt ondersteuning voorzien. De waardevolle rollen die ouderen vervullen worden er erkend en gewaardeerd.

De coronapandemie heeft het belang daarvan scherper dan ooit op de kaart gezet. De mate waarin buurtbewoners elkaar een helpende hand aanreiken, waarin vrijwilligers van alle leeftijden hun handen uit de mouwen steken, waarin verenigingen en buurtinitiatieven mensen samenbrengen. waarin eenzamen werden opgebeld. We rekenen erop dat ook onze gemeente Kasterlee met al zijn politieke partijen oog hebben voor hun 65-plussers en dat ze al het mogelijke blijven doen voor elke senioren met zijn uiteenlopende noden en behoeften en zo bijdragen tot een leeftijdsvriendelijke gemeente.

A. Geef ouderen een structurele stem in het lokaal beleid.

Een voortdurende dialoog met ouderen is een essentiële basis voor een leeftijdsvriendelijk lokaal beleid. Structurele inspraak- en participatiemogelijkheden voor ouderen zijn dan ook onontbeerlijk. Nu het belang van het stemrecht en de veranderde regels zijn toegelicht, vragen wij om de oudere senioren te sensibiliseren om te gaan stemmen.

Actiepunten:

1. **Sensibiliseren van ouderen om te stemmen.** *Je kan bijvoorbeeld vervoer naar en van de stembokje regelen. Je kan mensen die niet goed weten hoe ze digitaal moeten stemmen, op voorhand al eens laten oefenen. Plaats stembokjes in woonzorgcentra, zodat ook bewoners van zorginstellingen gemakkelijk kunnen stemmen.*
2. **Zet in op een sterke lokale ouderenraad.** *Via de lokale ouderenraad hebben ouderen een structurele stem in het lokale beleidsproces. Blijf de adviesraden actief inschakelen bij de totstandkoming van het meerjarenplan en het uittekenen van het lokale participatiebeleid.*
Blijf de seniorenadviesraad behouden.
3. **Welzijn schepenen en de seniorenconsulent voor ouderenbeleid.** *De wisselwerking tussen deze drie partners is bepalend voor het lokaal ouderenbeleid. Behoud de constructieve samenwerking tussen deze drie partijen zodat ze elkaar versterken in het bouwen van een leeftijdsvriendelijke gemeente.*
4. **Houd rekening met de noden van ouderen.** *Zorg dat de senioren gids “up- to- date” wordt gehouden. Bouw het beleid rond dementievriendelijke gemeente verder uit. Zorg dat nieuwe burgers die van een andere gemeente in de onze zijn komen wonen, vooral ouderen, niet in de eenzaamheid komen.*
5. **Voor het Masterplan voor Tielen ook denken aan onze senioren** *door het voorzien van seniorenwoningen, ontmoetingsplaatsen, buurthuis waar senioren een drankje kunnen krijgen, aan hun conditie kunnen werken, kennis maken met anderen, converseren, kaarten, interessante en gezellige workshops kunnen volgen.*
6. **Ga zorgzaam om met de bestaande inspraak-participatiekanalen voor ouderen bij fusies:** *In het complexe proces van fusievorming tussen gemeenten moet het beleidsparticipatielandschap herdacht worden. Vertrek vanuit een open houding waaruit waardering blijkt voor het bestaande engagement in de gemeenten en betrek ouderen bij de uitwerking van de eengemaakte inspraakorganen.*

B. Transformeer de lokale omgeving tot een gezonde, toegankelijke en verbindende ruimte.

Inzetten op gezondheid, sociaal contact en beweging draag bij tot het welzijn van elke burger en is in het bijzonder belangrijk voor het welzijn van ouderen. Mensen met beperkingen bewegen vaak minder, terwijl lichaamsbeweging belangrijk is voor de gezondheid. Aangename voetpaden en wandelroutes maken dat mensen vaker en met plezier een ommetje maken.

Actiepunten:

1. **Zet in op integrale toegankelijkheid van de omgeving.** Maak alle publieke voorzieningen bij de masterplannen zelfstandig rolstoeltoegankelijk en zorg voor toegankelijke openbare toiletten met aanduiding. Ook groene parkjes en rustplekken waarderen de ouderen en in sommige buurten zorgt verlichting voor veiligheid. Geef aandacht voor **afgeronde of geen** boordstenen aan een voetpad, dat maakt soms al het verschil of iemand met een rollator naar de winkel of elders kan of niet.
2. **Zorg voor een straatbeeld waarin iedereen zich veilig voelt.** Zorg ervoor dat ouderen en andere mindervaliden nauwelijks hoogteverschillen hebben (oversteken à niveau) en liefst geen trappen, op- en afritjes bij kruispunten. Zorg voor veilige fiets- wandelpaden van het centrum naar de toekomstige scholen en openbare gebouwen zoals jeugdlokalen, Bibliotheek/bibpunten en gemeentehuis/infobuis, koffiehuisjes, bakkers en andere ontmoetingsplekken. Geef comfort voor veiligheid aan ouderen door de stoep- en fietsbreedte vrij te maken van obstakels zoals verkeersborden, verlichtingspaal, en ze te voorzien van een horizontaal oppervlak. “Zo maak je niet alleen specifieke punten, maar volledige verplaatsingen een stuk veiliger.”
3. **Voer een ambitieus klimaatbeleid:** Maak de engagementen uit het klimaatpact met de Vlaamse regering waar en durf vooropgestelde doelen in het lokaal klimaatplan tussentijds aan te scherpen. Maak werk van lokale actieplannen met aandacht voor ouderen om slachtoffers bij extreme weersomstandigheden te vermijden.
4. **Breng het principe ‘nabijheid voorop’** in de praktijk door te zorgen voor een doordachte inplanting en goede locatiekeuze van winkels, diensten, woonzorgvoorzieningen en bushaltes. Schenk aandacht in je mobiliteitsplan Tielen aan voetgangers door te denken in voetgangersnetwerken door te zorgen voor veilige looproutes tussen belangrijke bestemmingen.

5. Zet in op lokale initiatieven rond (veilig) elektrisch fietsen.

Zorg dat er voldoende oplaatpunten aanwezig zijn. Plaats goede overdekte fietsstallingen overal in Groot Kasterlee en zorg ervoor dat de fietsen niet nat worden tijdens harde regenbuien, dus let op de hoogte van de overdekking. Zorg dat de fietspaden langs beide kanten van de weg liggen of voldoende breed als ze aan één zijde van de weg liggen.

6. Stimuleer beweging en gezonde voeding: Informeer oudere inwoners over evenwichtige voedingspatronen en vergemakkelijk de keuze voor gezonde voeding en ga aan de slag met een maaltijdgids voor lokale dienstencentra en wees alert voor **ondervoeding** in de woonzorgcentra. Beweging kan je stimuleren door beweegtoestellen te plaatsen in Lichtaart en Kasterlee, zoals is gebeurd in Tielen sportvelden Preistraat.

7. Pas het masterplan Tielen (Lichtaart) aan voor voetpaden indien nodig.

Goede toegankelijke voetpaden zijn wel te realiseren bij herbestrating, reconstructie en nieuwbouw. Dan kan er vanaf de tekentafel rekening mee worden gehouden, waardoor er nauwelijks meerkosten zijn. Wanneer deze strategie gevolgd wordt, bij het Masterplan Tielen, kan over enkele jaren iedereen, 'zelfs kleine kinderen, verwarde ouderen, mensen met een oriëntatiestoornis) zonder problemen van veilige voetpaden in Tielen gebruik maken en later ook in Lichtaart.

8. Parkeren in de voorziene invalide parkeerplaatsen in het centrum masterplan Tielen (Lichtaart). Zorg ervoor dat het navigeren van en naar het gebouw gemakkelijk verloopt voor personen met een beperking. Zorg dat minstens 2% van de aanwezige parkeerplaatsen invalide parkeerplaatsen zijn. Leg deze zo dicht mogelijk bij de ingang van het gebouw. Maak de parkeergarages vlakbij de uitgang of lift. Zorg voor een duidelijke markering voor invalidenparkeerplaatsen en zorg voor genoeg ruimte rondom die plaats.

9. Stel de Minder Mobiele Central ter beschikking van onze inwoners die minder mobiel zijn. Dit kan een oplossing zijn voor senioren die zich moeilijk kunnen verplaatsen om boodschappen te doen. Gezien de lokale buurtwinkels verdwijnen kunnen zij hier ook op beroep doen om op die manier in grote warenhuizen hun boodschappen te kunnen doen. Stel folders ter beschikking om die dienst bekender te maken onder de senioren. De Informatiekanalen in de centra van alle gemeenten van Kasterlee kan je ter beschikking stellen waar ouderen (die geen computer, laptop of smartphone hebben of goed kunnen gebruiken) zich kunnen informeren over sociale en culturele activiteiten.

C. Bevorder de sociale en culturele participatie en het engagement van ouderen.

Ouderen willen hun leven betekenisvol blijven invullen. Sociale - culturele participatie betekent kunnen deelnemen aan vrije tijd en aan sociale en culturele activiteiten, zodat ouderen hun leven **betekenisvol** blijven invullen. Belangrijk is dat het lokale bestuur de deelname van senioren aan sociale leven bevordert en senioren stimuleert om elkaar te leren kennen. Naast financiële drempels zijn er ook informatie-, fysieke en sociale drempels. In een leeftijdsvriendelijke gemeente wordt met elke hindernis rekening gehouden om ervoor te zorgen dat elke oudere die dat wil kan (blijven) participeren.

Actiepunten:

1. **Ondersteun het verenigingsleven zodat ze ten volle hun rol kunnen spelen al katalysator van een sterk sociaal weefsel in de gemeente.**
We vragen dat alle verenigingen van Kasterlee, Lichtaart en Tielen, hun activiteiten in toegankelijke, betaalbare en goed onderhouden zalen of lokalen kunnen organiseren, dat er digitale aansluitmogelijkheden zijn, en dat ze kwalitatief materiaal ter beschikking hebben.
2. **Promoot de UIT-pas en werk zo zonder stigmatisering de financiële participatiedrempel weg:** Dankzij de solidaire kostendeling tussen de organisator, de lokale overheid en de deelnemer kunnen personen in armoede aan een kansentariaef deelnemen aan vrijetijdsactiviteiten.
3. **Maak de genomen initiatieven bekend bij de senioren,** zowel digitaal als op papier voor degenen die je digitaal niet kunt bereiken. Onderneem actie om ook de eenzame, geïsoleerde senioren te bereiken.
4. **Blijf het interculturele uitwisseling behouden:** Versterk het wederzijds begrip tussen verschillende culturen. Maak een overzicht van alle projecten, dienstverlening, verenigingen,...voor senioren en maak dit bekend via diverse communicatiekanalen. Website, facebook, 'Mee in Kasterlee', **bibliotheek**.
5. **Zorg ervoor dat de locatie en werking van het OCMW onthaal in Lichtaart voldoende bekend wordt gemaakt aan alle senioren.**
6. **Stimuleer activiteiten die ouderen laten sporten en bewegen:** Faciliteer een divers aanbod aan sport- en bewegingsactiviteiten in samenspraak met de lokale ouderen -en sportverenigingen.
7. **Vergeet de beloofde beweegtoestellen voor Lichtaart en Kasterlee niet te plaatsen in 2024 en 2025.**

D. Garandeer een sterk lokaal zorgbeleid voor ouderen

Met het ouder worden, worden sommige mensen geconfronteerd met toenemende zorgnoden. Hoe ouder mensen worden, hoe **meer** fysiek en mentaal kwetsbaar zij worden. Een permanent aandachtspunt is het blijven investeren in kwaliteitsvolle zorg en deze kwaliteit **blijven behouden**.

Actiepunten:

1. **We ijveren voor bankautomaten met tussenschermen in elke deelgemeente.** Zonder tussenschermen kan iedereen zien wat het bedrag is of welke code je ingeeft, dus zeer onveilig!!
2. **Blijf de zorgpremie van 250 euro voor de erkende zorgbehoefte uitbetalen.**
3. **Blijf inzetten op duurzame verbinding in zorgzame buurten o.m. door aanstelling van buurtcoaches.**
4. **Maak werk van een sterk lokaal mantelzorgbeleid:** Zorg dat elke mantelzorger toegang heeft tot de nodige informatie, kwalitatieve en betaalbare ondersteuning en garandeer een voldoende groot aanbod van gezinszorg en respijtzorg zodat mantelzorgers van alle leeftijden zich erkend en ondersteund voelen. Ga in dialoog met mantelzorgers en professionals na waar je als lokaal bestuur het verschil kunt maken.
5. **Als dementievriendelijke gemeente** moeten personen met dementie en hun mantelzorgers volop kansen krijgen om te blijven participeren. Treed in dialoog om hun ervaringen te capteren, participatiekansen op maat creëren en een zorgaanbod uit te bouwen dat inspeelt op hun uiteenlopende noten en verwachtingen.
6. **Zet versneld in op de bereikbaarheid en toegankelijkheid van (openbare) gebouwen, voor senioren en minder mobiele mensen.** Op de meeste plaatsen is dat in orde, maar blijf er op letten dat het overal zo is.
7. **Realiseer mogelijkheden voor ontmoeting in de buurt:** Voor veel mensen is het opbouwen van nieuwe sociale relaties op oudere leeftijd een uitdaging. Nochtans heeft een sterk sociaal netwerk een belangrijke preventiefunctie, niet in het minst wat het voorkomen van eenzaamheidsgevoelens betreft. Faciliteer door middel van een aangename leefomgeving ontmoetingskansen in de buurt. Betrek hier onder mee de lokale ouderenraad, verenigingen, dienstencentra en buurtinitiatieven bij. **Het zorgcafé in de bibliotheek te Lichtaart moet behouden blijven. Voor onze senioren/mindermobiele is het belangrijk om namiddagactiviteiten te organiseren.**

E. Ontwikkel een levensloopbestendig lokaal woonbeleid

Ook huisvesting is een belangrijk aspect van een leeftijdsvriendelijke gemeente. De meeste senioren willen zo lang mogelijk zelfstandig in hun vertrouwde huis en omgeving blijven wonen, zelfs als ze zorgbehoevend zijn. Ze zijn vaak erg gehecht aan hun woning omdat ze er meestal al lang wonen er een netwerk aan sociale contacten hebben uitgebouwd.

Actiepunten:

1. **Toon extra aandacht voor kwetsbare senioren bij het ontwikkelen van een goed woonbeleid (masterplan Tielen/Lichtaart).** Stimuleer de bouw van aanpasbare woningen -ook huurwoningen, bij nieuwbouwprojecten. Leg daarbij een percentage woningen voor **senioren/alleenstaanden/mindermobielen** op. We rekenen erop dat het lokaal bestuur in haar communicatie met de sociale huisvestingsmaatschappijen en projectwikkelaars zal aandringen **betaalbare sociale woningen**, aangepast aan senioren.
2. **Informeert en sensibiliseert actief alle 65+burgers** over mogelijkheden tot woningaanpassingen zowel op het gebied van energiebesparende maatregelen als voor ouder worden in eigen huis, al dan niet met een zorgbehoefte. Help hen als ze beschikken over een leegstaande of te renoveren van de woning door hen er op te wijzen dat ze met 'Het Pandschap' een afspraak kunnen maken (www.hetpandschap.be) voor een vrijblijvende screening van het pand.
3. **Stel een consulent/schepen aan die ter plaatse komt om - op een toegankelijke manier- advies te geven over aanpassingen van de woning, premies en toelagen.**
4. **Rol het netwerk van "zilverroutes" verder uit buiten de centra van Kasterlee, Lichtaart en Tielen.** **Zorg in die zilverroutes voor zitbanken in de wandel-trajecten voor senioren.** Maak deze met verschillende afstanden en startpunten die gekenmerkt worden door "lusvorm" en verweef de routes met elkaar. Plaats borden bij de zitbanken om de afstanden en aantal stappen tussen twee rustplaatsen af te lezen. Plaats op sommige rustplaatsen openbare toiletten of zorg ervoor dat het dicht bij een koffiehuisje of café ligt. Zorg ervoor dat je voor de minder mobiele ouderen tussen twee rustplaatsen een afstand hebt van maximum 250 meter, zo kan iedereen volgens eigen kunnen zijn of haar mogelijkheden op vlak van beweging verbeteren. Maak van deze wandelroutes handige brochures die beschikbaar zijn in openbare gebouwen, ontmoetingscentra en apotheken waar senioren vaak over de vloer komen.

F. Maak werk van een digitaal inclusieve samenleving

Er wordt al sterk ingezet op digitale vormen van dienstverlening, maar de coronacrisis heeft voor een stroomversnelling gezorgd in de digitalisering van onze samenleving. Maar digitalisering creëert en versterkt ook kwetsbaarheid. Ouderen die niet over de nodige middelen of digitale kennis beschikken vallen uit de boot. Hun contacten met loketbedienden worden schaarser, ze moeten opeens extra betalen voor persoonlijke basisdienstverlening en stellen machteloos vast dat buurtwinkels hun deuren sluiten **en bankfilialen** verdwijnen uit het straatbeeld.

Actiepunten:

1. **Bied alle publieke dienstverlening inclusief aan:** *Maak gebruik van een slimme mix aan kanalen om te garanderen dat zowel digitaal vaardige ouderen als zij die een persoonlijke aanpak verkiezen toegang tot de openbare dienstverlening hebben. Voor het gemeentehuis kan dit zeker verbeteren.*
2. **Richt activiteiten en voorzieningen in het kader van digitale inclusie in op buurt - of wijkniveau,** zodat senioren kunnen deelnemen in een vertrouwde omgeving. Door nabijheid te garanderen hoeven ouderen zich niet ver te verplaatsen en kunnen ze hier makkelijk aan deelnemen. Een coördinator voor digitale inclusie kan het aanbod van initiatieven rond digitale inclusie afstemmen op de noden die in die wijk of buurt leven. Werk door het verlenen van diensten aan doelgroepen voor wie die diensten normaal gesproken niet toegankelijk zijn en pak drempels aan zodat ook ouderen in kwetsbare situaties kunnen participeren.
3. **Investeer in een of meerdere openbare computerruimtes** waar senioren gratis gebruik kunnen maken van digitaal toestel en een internetverbinding in een openbare computerruimte en waar ze hulp/administratieve ondersteuning kunnen vragen.
4. **Zet je in voor senioren die zich omwille van diverse redenen niet kunnen verplaatsen** door digitale ondersteuning aan te bieden via een huisbezoek.
5. **Stimuleer initiatieven die senioren de mogelijkheid bieden om digitaal bij te leren** met laagdrempelige initiatieven van lokale dienstencentra of verenigingen. **Behoud het gratis/goedkoop lesaanbod digipunt.**
6. **Blijf investeren in een digitaal inclusief medewerkers- en vrijwilligersbeleid.**

7. Eenzaamheid

Leden van een vereniging (Fanfare, Okra, Neos, Ferm, Samana, sport en hobby bijeenkomsten) daarvan zijn de meeste senioren **minder** eenzaam.

Voor vele senioren en vooral nieuwe senioreninwoners is het opbouwen van sociale contacten een uitdaging. Nochtans heeft een sterk sociaal netwerk een belangrijke preventiefunctie, niet in het minst wat het voorkomen van eenzaamheidsgevoelens betreft.

Actiepunten:

- 1. Om contact te blijven houden met de senioren is het aangewezen dat de senioren consulent voldoende ruimte heeft om op regelmatige basis een bezoek aan huis kan afleggen of ouderen telefonisch contacteert.**
- 2. Het is belangrijk dat er concrete acties worden genomen in het kader van eenzaamheid bij ouderen (ook de nieuwkomers): Goedemorgen telefoon 80+, opbellen of een huisbezoek te brengen indien gewenst**
- 3. De gemeente kan ook voor meer bijeenkomsten zorgen voor de nieuwkomers van de gemeente om te horen of ze al sociale contacten hebben opgebouwd met de bewoners van hun woonplaats. En geef hen indien nodig tools om hun eenzaamheid weg te krijgen.**